

Eesti Postimehes 1895 ilmunud omamoodi liigutav kiri Novorossiiski eestlaselt sealse elu kohta. Taga-Kaukaasia: Novorossiisk. Ilmaolud. Kohalikud elatusalad. Novorossiiski eestlased: nende arv (u. 100) ja tegevus. Tšehhid, kasakad. Novorossiiski eestlaste karskusseltsi asutamine. Meremees M. Mikkelson: tema tegevus kohalike eestlaste eestvõtjana, võõrdumine kohalikest eestlastest ja lahkumine Vladivostokki. Digiteeris A. Aule, kirjaviis muutmata.

Eesti Postimees (nr. 7), 18. veebruar 1895, lk. 3

T. K. **Noworossiskis** (Mustamere kaldal) 2. veebruaril 1895, see on Künnapäeval. Leian ajalehte lugedes, et nii mitmes ja mitmes kohas on lumi ja tuisk ja külm inimestele ja raudteedele takistuseks olnud ja mitmed inimesed wigaseks teinud ning mitmed siit igawesele hingusele wiinud. Meil aga, kes meie ligi 3000 wersta lõuna-hommiku pool Eestimaad elame, walitseb tänawu haruldane soe, mille sarnast siit wanemad elanikud keegi ei mäleta. 10—15 R. on läbisegi igapäew sooja sügisest saadik. Paaril öösel oliwad niisked kohad natukene kahutanud, aga lume kibet meie tänawu talwel weel ei ole näinud. Enne mõni kord on seda ka juhtunud, et paljas talw on olnud, aga selle asemel ikka külma 10—20° R. ja kange maru põhja-hommiku tuul, mis siin hirmus kangesti mõni kord mässab, iseäranis talwe ajal puhub ta palju kange-malt, wäikesed kiwikesed lendawad wingudes õhus nagu kartetsid. Inimesed peawad oma talitused ja toimetused siis kõik wäljas jätma ja warjupaika otsima kus keegi saab. On ka seda mitu kord ette tulnud, et raudtee päält wagunid külleli ja puruks wiskab. Ka mitmele laewale on ta matused teinud. Ehk tuul küll maa poolt puhub ja sadama laius 2½—3 wersta on, siisgi teeb ta nii suure weetuisu, et üle sadama ja üle linna lendab. Selle tuule hakatust wõib päew enne, kui ta tuleb, ära tunda: hall keerlew aur kogub ümber mägede harja, tõuseb ja wajub. Siis ütlewad kohe kohalikud elanikud: Nord-ost tuleb. Aga tänu Jumalale, sellel talwel ei ole ta meid tülitamas käinud.

Nagu öeldud, on meil praegu lõbusad soojad ilmad, kisselli-marjapuud õitsewad juba januarikuu esimesest poolest, mitmed teised puud on pungades ja ümberkaudsed põllumehed künnawad põllul, ehk neid siin ligidal küll wähe on, sest maa ei ole kõlbulik põlluks; on mägine ja kiwine, üksi wiinamarja kasvatamiseks on ta kõlbulik. Aga wersta 10—15—20 pääl on hää põllumaa, endine kroonumaa, ja elawad siin nüüd Tšehhid ja Mustamere kassakad. Eestlasi elab ka siin umbes 100. Suuremalt jaolt on need tsemendi wabriku töölised, mõned kaupmehed ja meremehed. Seltsliku elu ja lõbu poolest on siin Eestlastel küll igawam elada kui Eestimaal, aga elu ülespidamise ja rahaliku sissetuleku poolest lahkem kui Eestis.

Siinsed Eestlased wõtawad ka wäiksel mõõdul ikka osa isamaa rõõmust ja kurbtusest. Siisgi, tublimaid eestwedajaid läheks ikka tarwis, kes õpetlikkude näitustega ja kõnedega vähem arusaajatel silmaringi laiendaks.

Paar aastat tagasi andis üks meremees M. Mihkelson nõuu siia karskuse seltsi asutada. Neid, kes selle mõttelised oliwad, oli 15 ja oleks ehk ka aega mööda wähehaawal weel juurde kogunud, aga et M. M., kes ise eestwedaja oli, teelt kõrwale läks—lagus ka kõik see wäikene seltsikene. Enne oli nimetatud mees kõikidele eesmärgiks ja nõnda ütelda „juhtnööriks oma põhjusedetega igas asjas. Ta elas siin Noworossiskis 5—6 aastat. Wiimisel ajal oli ta Wladikaw-kasi raudtee seltsi weolodja pääl wanemaks, aga säält sai tema sellesama seltsi wäikese aurulaewa pääle kapteni abiks ehk tüürimeheks. Siis muutis mees ja mehe olek, siis sai ta muulaseks. Siis ei teinud ta tegemist enam Eesti asjaga, ehk see temal küll weel rohkem wõimalik oleks olnud kui enne. Siis ei tundnud ta enam oma endiseid Eesti sõpru ega tutwaid, ehk tema ise küll en-nemalt pahandas nende üle, kes endid muulasteks näitsiwad pidama. Nüüd januarikuu esimeste päewade sees lahkus ta siit Noworossiskist; sõber kutsus teda Wladiwostoki. Mitmed tahtsiwad teda weel waksali saatma ja talle pi-kale teele õnne soowima minna, (ta reisis Eesti- ja Inglismaa kaudu) aga sel-legi pööris ta nii, et keegi teda ei näinud. Pidi sõitma kell ½12 ööse, milleks ajaks mitu tema endist sõpra waksali ilmusiwad, aga sõitis warem kell 8 õhtu. Mõnele oli enne ütelnud: „Ei maksa tulla.” See näitas selgesti, et ta ei soowinud enam kellegiga tegemist teha.

Kas ikka alati peaks asi nii halwaks jääma, et kui Eestlane natukene kõrge-masse ametisse saab, ta siis häbeneb wõi ei taha Eestlane olla? Millal ometigi asi paraneb? — Aga siisgi soowime, Noworossiski Eestlased, noorele mere-mehele hääd õnne ja paremaid mõtteid Japani wetes.